

การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมของ ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

Ditthadhammikatthasamvattanikadhamma-Based Performance of the Official in Khon Kaen Provincial Office

นันทนา วรรณคำ

Nanthana Wannacum

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น จำนวน 191 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) อธิบายในรูปของความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการ มีการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรมทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยในรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร) ด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดี) และด้านสมาชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) ตามลำดับ มีแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรธรรม คือ 1) ด้านขยันหา ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาการเพิ่ม

ศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการรักษาดี ควรสร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการในการช่วยกันดูแล รักษาทรัพย์สินของทางราชการ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทางราชการ 3) ด้านกัลยาณมิตรควรคำนึงถึงการทำงานเป็นทีมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการและการประสานงาน 4) ด้านดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ควรที่จะให้คำแนะนำ โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติและปรับใช้ในการดำรงชีวิต

คำสำคัญ: หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม, การปฏิบัติงานของข้าราชการ

Abstract

The thesis, “Ditthadhammikattha-sanvattanikadhamma-based Performance According of the official In Khon Kaen Provincial Office” had purpose to study a personal factor, to study and compare the Ditthadhammikatthasanvattanikadhamma-based performance and to study a way to develop the Ditthadhammikattha-sanvattanikadhamma-based performance of the official In KhonKaen provincial office. This was a mixed method: a quantitative research and a qualitative research. The sample was 191 of the official In Khon Kaen provincial office by using questionnaire for data collection. The data analysis was done in the computer. The statistics for the data analysis was frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, one way ANOVA and the least significant difference (LSD). The qualitative research was dealt with the in-depth interview to collect all detail from five key informants and the Content Analysis was presented in a descriptive form.

A result of this study was found in the following aspects.

The Ditthadhammikattha-sanvattanikadhamma-based performance according of the official In KhonKaen provincial office as a whole and each aspect was in the high level. All aspects were orderly organized from the high to the low: Kalyānamittatā (good friends), Utthānasampadā (effort), Ārakkhasampadā (good preservation), and Samajivitā (sufficient life). A way to develop the Ditthadhammikattha-sanvattanikadhamma-based performance was in the following aspects. 1) In the effort aspect, the official ought to organize the training course to train the officers for efficient performance. 2) In the good preservation, the

officials ought to make the official conscious of keeping the public property. 3) In the aspect of good friends, the officials ought to be conscious of the team working, and having a good relationship in the service and coordination. 4) In the aspect of sufficient life, the officials ought to introduce sufficiency economy to the official to live properly in daily life.

Keyword: Dittadhammikathasamvattanikadhamma, Performance of the official

1. บทนำ

ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น เป็นศูนย์รวมของทุกส่วนราชการ เป็นสถานที่ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ทุกกระทรวง ทบวง กรม ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ทุกกระทรวง ทบวง กรม จะต้องดำเนินการปฏิบัติงานตามกระบวนการและตามขั้นตอน ตามระเบียบ ข้อกฎหมาย ในการปฏิบัติงานจะต้องดำเนินการตามสายการบังคับบัญชา ตามลำดับชั้นตามอำนาจหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ และเป็นการสนองตอบนโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนการทำงานของภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ โดยเน้นหนักเพื่อเป็นการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชน ในพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่น เมื่อมีประชาชนมาติดต่อราชการหรือประสานงานเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ข้าราชการซึ่งเป็นผู้ให้บริการจะต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่อราชการหรือประสานงาน เพื่อให้งานนั้นๆ สำเร็จ และการที่ประชาชนมีความพอใจในการติดต่อราชการหรือประสานงานต่างๆ ข้าราชการทุกหน่วยงานจะต้องทำความเข้าใจ ชี้แจง ระเบียบ ข้อกฎหมาย ให้ประชาชนได้รับทราบว่าการติดต่อราชการในเรื่องต่างๆ ข้าราชการจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ ข้อกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามระเบียบของทางราชการ เช่น ในการร้องเรียนกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ประพฤติมิชอบ หรือทุจริตต่อหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะต้องชี้แจงและทำความเข้าใจกับประชาชนที่มาติดต่อราชการได้ทราบว่า เราจะต้องดำเนินการในการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และเป็นการหาข้อมูลที่ต้องการ โดยให้ความเสมอภาคกับทุกฝ่ายมิได้เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งให้ความยุติธรรมเสมอกัน หรือการที่ประชาชนมาติดต่อราชการเกี่ยวกับ ด้านการเงิน ด้านการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจาก การช่วยเหลือราชการการปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543 จะต้องดำเนินการตามระเบียบกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ซึ่งเจ้าหน้าที่จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจให้ประชาชนได้ทราบตามขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ในการให้ความช่วยเหลือว่ามีขั้นตอน

อย่างไร โดยจะมีหนังสือจากกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง ว่าได้อนุมัติเงินช่วยเหลือประชาชนได้ทราบโดยตรง

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้กำหนดให้การบริหารราชการต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจการอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงานในการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อผู้ปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูลการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ตามความเหมาะสมของแต่ละภารกิจ (วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง, 2548)

สอดคล้องกับการบริหารงานส่วนภูมิภาคที่แบ่งส่วนราชการไปตั้งอยู่ในระดับจังหวัด และมีส่วนราชการมาตั้งอยู่ในระดับจังหวัด จำนวนมาก ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล เป็นการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาติดต่องานซึ่งส่วนราชการต่างๆ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก ในการปฏิบัติงานของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น จะต้องมีการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของจังหวัดเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน

ดังนั้น ในการปฏิบัติงานของส่วนราชการยังสร้างจิตสำนึกโดยส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม และสร้างจิตสำนึกโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ข้าราชการได้มีแนวทางหรือมีสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีส่วนราชการต่างๆ มาตั้งอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดขอนแก่น มีจำนวน 16 หน่วยงาน ซึ่งมีข้าราชการทั้งสิ้น จำนวน 373 คน ที่ได้มีการปฏิบัติราชการได้สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ ของหน่วยงาน แต่จากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ หรือการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น อาจมีความคลาดเคลื่อนในการประสานงาน หรือการติดต่อสื่อสารที่ไม่ชัดเจน เนื่องมาจากการมีความเร่งรีบในการทำงานจนเกินไป จึงขาดความสุ่มรอบคอบในการติดต่อประสานงาน หรือการให้บริการกับผู้ที่มาติดต่องานไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร และในบางครั้งหน่วยงานหลักไม่กระจายภารกิจในการทำงานให้กับหน่วยงานอื่น ซึ่งแต่ละหน่วยงานพร้อมที่จะขับเคลื่อนในการปฏิบัติงานเพื่อให้องค์กรดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ หรือตามนโยบายของรัฐบาล

ข้าราชการ ถือเป็นกลไกสำคัญในฐานะผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดินในการนำนโยบายของรัฐ และภารกิจของส่วนราชการไปปฏิบัติให้เกิดผลในพื้นที่และโดยที่ประเทศไทยได้ประสบกับสภาวะวิกฤติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง รวมทั้งแรงกดดันจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งปรับตัวในแต่ละด้านอย่างเร่งด่วน และเป็นที่มาของการปฏิรูประบบราชการที่ผ่านมา โดยมุ่งปรับเปลี่ยนระบบการบริหารงานภาครัฐไปสู่ “รูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่” ที่เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลัก ซึ่งเป็นการเปลี่ยนกระบวนการทำงานภาครัฐไปสู่การทำงานเพื่อประชาชน มีการวัดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีความโปร่งใสในการตัดสินใจ และวิธีการทำงานที่มีความรวดเร็วและคล่องตัว เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของสังคมและประชาชน

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่นซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. **แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น** หมายถึง ความรู้สึกของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการแสดงออกซึ่งวิจารณ์ญาณที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องของจิตใจและเปลี่ยนแปลงไปตามข้อเท็จจริง หรือสถานการณ์หนึ่งๆ ขึ้นกับคุณสมบัติส่วนบุคคล
2. **แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการปฏิบัติงาน** หมายถึงภาระหน้าที่ ที่จะต้องกระทำหรือสถานะตำแหน่งที่รับผิดชอบของแต่ละคนที่เป็นอยู่ โดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ เข้ามาประยุกต์ใช้ในกระบวนการที่จะทำให้ภาระหน้าที่นั้นสำเร็จลุล่วงไป

3. หลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรรม หมายถึง หลักธรรมอันเป็นไปด้วยการหมั่นประกอบการทำงาน การรักษาทรัพย์ที่ตนหามาได้ การมีเพื่อนเป็นคนดี เลือกคบหา การเรียนรู้เพื่อนมาเป็นแบบอย่างที่ดีของตนและการอยู่อย่างพอเพียงประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 23 ข้อ 54 : 340-342)

1) *อุฏฐานสัมปทา (การขยันหา)* การถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่นขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการทำงาน ประกอบด้วย การมีสติ สมาธิ ปัญญา เพื่อให้การทำงานทุกอย่าง ประสบผลสำเร็จ

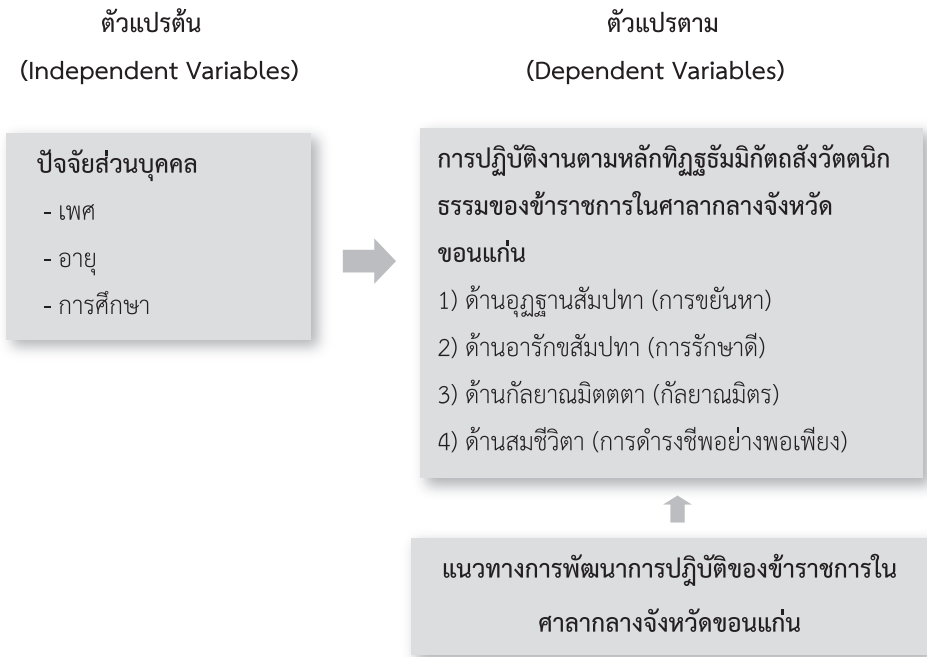
2) *อารักขสัมปทา (การรักษาดี)* การถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ (ที่หามาได้ด้วย ความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม) ต้องรู้จักรักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้อย่างพร้อมมูล หรือไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่างๆ

3) *กัลป์ยาณมิตตตา (ความมีกัลยาณมิตร)* การที่เลือกคบคนดี ไม่คบคบชั่ว การประพฤติตนให้อยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี ซึ่งเป็นผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา

4) *สมชีวิตา (การดำรงชีพอย่างพอเพียง)* การดำรงตนอยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์ และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ การเลี้ยงชีพอย่างพอเหมาะ ไม่ให้สุรุ่ยสุร่าย ไม่ให้ผิดเคือง และด้วยคิดว่า รายได้ของเราจักต้องเหนือรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนือรายได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต, 2554 : 121-122)

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและตัวแปรในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเรื่องนี้ ข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น จำนวน 373 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือข้าราชการที่ปฏิบัติงานในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น จำนวน 191 คน โดยการหากลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยการเปิดตารางการสุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จำนวน 373 คน และใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการแจกแบบสอบถามให้แต่ละส่วนราชการตามสัดส่วนที่เหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเรื่องนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยมีเนื้อหาเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ และการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับการปฏิบัติงาน ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งคำถามตามระดับความคิดเห็นออกเป็นรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้

1) ด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา)	จำนวน 9 ข้อ
2) ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดี)	จำนวน 9 ข้อ
3) ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร)	จำนวน 9 ข้อ
4) ด้านสมาชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง)	จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 4 ข้อ

แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วยชื่อนามสกุล อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน จากผู้ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงาน ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบ โดยเสรี จำนวน 4 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

1. ใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

2. ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อธิบายข้อมูลระดับการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

1. ใช้สถิติทดสอบค่าที่ t - test (Independence Samples) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม
2. ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

สรุปผลและการอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

ผลจากการวิจัยพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่นเมื่อจำแนกตามเพศพบว่าเป็นเพศชายจำนวน 76 คนคิดเป็นร้อยละ 39.8 เป็นเพศหญิงจำนวน 115 คนคิดเป็นร้อยละ 60.20 มีอายุ 25 – 35 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 อายุ 46 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 27 คนคิดเป็นร้อยละ 14.2 ระดับปริญญาตรี จำนวน 129 คนคิดเป็นร้อยละ 67.5 และมีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีจำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 18.30

2. การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

จากการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) โดยในรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.19$) ด้านการขยันหา ($\bar{X} = 4.10$) ด้าน รักษาดี ($\bar{X} = 3.99$) และด้านดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ($\bar{X} = 3.92$)

3. การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่นผลการวิจัยพบว่า

สมมติฐานที่ 1 ข้าราชการที่มีเพศต่างกัน การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ข้าราชการที่มีอายุต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ข้าราชการที่มีการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง“การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น” ตามความคิดเห็นของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีประเด็นการอภิปรายผลจำแนกตาม 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) 2. ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดี) 3. ด้านกัลยาณมิตตดา (กัลยาณมิตร) 4. ด้านสมาชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) เพื่อให้การปฏิบัติงานในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น จากการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิคธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.05) ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ด้านกัลยาณมิตตดา (กัลยาณมิตร) มีการอยู่ร่วมกันฉันท์พี่ฉันท์น้อง มีความผูกพันรักกันในหมู่คณะมีความเอื้ออาทรต่อกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกัญญา สร้อยฟ้า (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี ทั้ง 4 ด้าน คือ อุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น อารักขสัมปทาความถึงพร้อมด้วยการรักษา

กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาผลการวิจัยในแต่ละด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านอุฏฐานสัมปทา (การขยันหา) จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการมีการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.10) ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า เป็นผู้กระตือรือร้นเพราะการทำงานในระบบราชการมีเงื่อนไขที่จะต้องปฏิบัติงานในการให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่มาติดต่อกับงานด้วยความเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของประเสริฐ ลือชาธนานนท์ ตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น (23 กันยายน 2557) ที่กล่าวว่า “ข้าราชการส่วนมากมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของทางราชการ” และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุกัญญา สร้อยฟ้า (2556) พบว่า พฤติกรรมการนำหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 4 ด้านคืออุฏฐานสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น อารักขสัมปทาความถึงพร้อมด้วยการรักษา กัลยาณมิตตตา ความเป็นผู้มีมิตรดี สมชีวิตา ความเป็นอยู่เหมาะสม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2) ด้านอารักขสัมปทา (รักษาดี) จากการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก (= 3.99) ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า พยายามดูแลรักษา ทรัพย์สินของทางราชการมิให้เสียหาย รู้จักรักษาทรัพย์สินของทางราชการโดยมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอให้สูญหาย ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของสุทธิ สุโกศล ตำแหน่ง แรงงานจังหวัดขอนแก่น (23 กันยายน 2557) ที่กล่าวว่า “ข้าราชการทุกคนในหน่วยงาน มีความรักและหวงแหนทรัพย์สินของทางราชการเปรียบเสมือนทรัพย์สินของทางราชการ เป็นของตนเองโดยรู้จักวิธีใช้และรักษาให้ใช้การได้เป็นอย่างดี” และผลงานวิจัยของรัชพล ยอดพรมทอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง “หลักพุทธธรรมกับการบริหารเศรษฐกิจชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบางเจ้าฉ่าง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่าหลักพุทธธรรมกับการบริหารเศรษฐกิจชุมชนบางเจ้าฉ่าง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถสังวัตตนิกรม 4 (หัวใจเศรษฐกิจ) มีการนำหลักพุทธธรรมดังกล่าวมาใช้ในการบริหารเศรษฐกิจชุมชนทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3) ด้านกัลยาณมิตตตา (กัลยาณมิตร) จากการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถสังวัตตนิกรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก (= 4.19) ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่ามีความใส่ใจ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ที่มาติดต่อกับงาน ไม่เลือกที่จะปฏิบัติโดยให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคนกับผู้ที่มาติดต่อกับงาน ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของสุภา ศิริสวัสดิ์ ตำแหน่ง พัฒนาการจังหวัดขอนแก่น (23 กันยายน 2557) ที่กล่าวว่า

“ข้าราชการในหน่วยงานที่อยู่ร่วมกัน มีความรักและผูกพันกันอยู่กันแบบพี่กับน้อง ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ให้ความเอาใจใส่กับบุคลากรในหน่วยงาน” และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระครูโพธิธรรมานุกูล ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีมิกัตถประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน” ผลการวิจัยพบว่าทฤษฎีมิกัตถประโยชน์เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ หลักประโยชน์ในปัจจุบัน 4 อย่าง บ้างเรียกว่า หัวใจเศรษฐกิจ อู อากะ สะ อาจเรียกสั้นๆว่า ทฤษฎีมิกัตถะ (เนื่องจากอตัละ แปลว่า ประโยชน์อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีประโยชน์ ซ้ำซ้อนกันสองคำก็ได้) หรืออาจเรียกเต็มๆว่า ทฤษฎีมิกัตถสังวัตตินิกธรรม 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในปัจจุบัน หลักธรรมอันอำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น เพื่อประโยชน์สุขสามัญที่มองเห็นกันในชาตินี้ ที่คนทั่วไปปรารถนา มี ทรัพย์ ยศ เกียรติ ไม้ตรี เป็นต้น อันจะสำเร็จด้วยธรรม 4 ประการคือ (1) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่นขยันหมั่นเพียร เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นประกอบการทำงาน เป็นผู้ขยันไม่เกียจคร้านในการงานนั้น ประกอบด้วยปัญญาเครื่องสอดส่อง อันเป็นอุปายในการงานนั้น ให้สามารถทำได้สำเร็จ (2) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ (ที่หามาได้ด้วยความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม) เขารักษาคุ้มครองโภคทรัพย์เหล่านั้นไว้ได้พร้อมมูล ไม่ให้ถูกลัก หรือทำลายไปโดยภัยต่างๆ (3) กัลยาณมิตตตา คบคนดี ไม่คบคนชั่ว อยู่อาศัยในบ้านหรือนิคมใด ย่อมดำรงตน เจริญ สนทนากับบุคคลในบ้านหรือนิคมนั้น ซึ่งเป็นผู้มีสมาจารบริสุทธิ์ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ศีล จาคะ ปัญญา และ (4) สมชีวิตา อยู่อย่างพอเพียง รู้ทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์ แล้วเลี้ยงชีพพอเหมาะ ไม่ให้สุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือยนัก ไม่ให้ผิดเคืองนัก ด้วยคิดว่า รายได้ของเราจักต้องเหนือรายจ่าย และรายจ่ายของเราจักต้องไม่เหนือรายได้

4) ด้านสมมติชีวิตา (ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง) จากการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก(= 3.92) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าการที่ข้าราชการดำรงตนอยู่อย่างพอเพียง และน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับกับคำสัมภาษณ์ของสาย เจริญไธสง ตำแหน่ง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น ที่กล่าวว่า “ข้าราชการเป็นมนุษย์เงินเดือน แต่ก็ต้องบริหารจัดการเงินเดือนที่หามาได้ โดยใช้จ่ายอย่างประหยัดและเก็บออมเพื่อไว้ใช้ในยามจำเป็น” สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระมหาศิริวัฒน์ อริยมณี (จันตะ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัย พบว่า พุทธธรรมและเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กันอย่างสำคัญโดยแนวคิดทางเศรษฐกิจที่ปรากฏในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีความสอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาโดยหลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแยกกล่าวได้ 4 ประเด็น คือ 1) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการผลิต 7 ประการ คือเรื่องสุข

ของคฤหัสถ์, ความไพบุลย์, ขุมทรัพย์สี่อย่าง, ประโยชน์ของมนุษย์, ปรีเยสนาหรือการแสวงหา, แนวทางแห่งความสำเร็จมั่งคั่งด้วยโภคทรัพย์โดยชอบธรรมของคฤหัสถ์และเรื่องเบญจศีลเบญจธรรม 2) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริโภค 6 ประการ คือ ปัจจัย 4, เป้าหมายของการบริโภค, สันโดษ, การจัดสรรทรัพย์ใช้, หลักว่าด้วยความตั้งมั่นแห่งตระกูลและอบายมุขคือทางแห่งความเสื่อมทรัพย์ 3) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการแลกเปลี่ยนซื้อขาย 4 ประการคือ หลักอาชีพวิญญูมกศีล, คุณสมบัติของนักการค้าที่ดี, เหตุที่ทำให้การค้าขายขาดทุนและได้กำไร และ หลักอุปมาพหุธรรม 4) หลักพุทธธรรมที่สนับสนุนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้านการจัดสรร จัดการผลผลิต 2 ประการคือ หลักสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และหลักอคติ 4

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น พบว่า ข้าราชการที่มี เพศ ต่างกัน อายุ ต่างกัน และ การศึกษา ต่างกัน ที่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ความคิดเห็นของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ที่ตอบแบบสอบถามทุกประเภทมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะปัจจัยพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มิได้ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรม นี้โดยตรง

6. ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1) ด้านขยันหา ในการปฏิบัติงานข้าราชการปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่มาติดต่องานด้วยความเต็มใจ และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ เพื่อความถูกต้อง ผู้บริหารในศาลากลางจังหวัดขอนแก่นควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำเอาองค์ความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ในการทำงาน นอกจากนี้ข้าราชการควรที่จะมีความขยันและปรับวิธีการทำงานให้ทันสมัยและเกิดประโยชน์สูงสุด

2) ด้านการรักษาดี ในการปฏิบัติงานข้าราชการควรรู้จักรักษาทรัพย์สินของทางราชการ โดยมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอให้สูญหายและเป็นผู้ที่รู้จักบริหารจัดการในการใช้วัสดุอุปกรณ์

ของสำนักงานที่มีอยู่ให้บังเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ควรสร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการในการช่วยกันดูแล รักษา ทรัพย์สินของทางราชการ และรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการมากที่สุดอย่างคุ้มค่า และประหยัด

3) ด้านกัลยาณมิตร ในการปฏิบัติงานข้าราชการมีความใส่ใจ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน ที่มาติดต่องานและการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หากมีปัญหาเกิดขึ้นในองค์กรร่วมแรงร่วมใจกัน ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร ผู้บริหารในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ควรคำนึงถึงการทำงานเป็นทีมของหน่วยงาน ข้าราชการคือผู้ให้บริการประชาชน และการเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการและการประสานงาน สามารถให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์

4) ด้านดำรงชีวิตอย่างพอเพียง ในการปฏิบัติงานข้าราชการควรมีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเหมาะสม และไม่ใช้จ่ายทรัพย์สิน (เงินเดือน) อย่างฟุ่มเฟือย ผู้บริหารในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น ควรที่จะให้คำแนะนำ โดยน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาปฏิบัติและปรับใช้ในการดำรงชีวิต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับ ทักษะการปฏิบัติงานตามหลักธรรมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

3) ควรศึกษาเกี่ยวกับ การทำงานเป็นทีมของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

4) ควรศึกษาแนวทางการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการในศาลากลางจังหวัดขอนแก่น

บรรณานุกรม

- ชาตรี แนวจำปา. (2552). **การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประเสริฐ ลือชาธนานนท์. รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น. สัมภาษณ์. 23 กันยายน 2557.
- พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ). (2552). **การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2554). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์**. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระมหาศิริวัฒน์ อริยเมธี (จันต๊ะ). (2554). **ศึกษาแนวทางการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของพุทธศาสนิกชนในสังคมไทยปัจจุบัน**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เพ็ญสุภา ศิริสวัสดิ์. พัฒนาการจังหวัดขอนแก่น. สัมภาษณ์. 23 กันยายน 2557.
- ไพบุลย์ ตั้งใจ. (2554). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษาบริษัทแอมพาสอินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เมธา รุ่งฤทัยวัฒน์. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น. สัมภาษณ์. 23 กันยายน 2557.
- วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง. (2548). **คู่มือการพัฒนาการบริการประชาชนสำหรับผู้ปฏิบัติงานระดับอำเภอ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อสาธิตาภาติณแดน.

สาย เตรียมไธสง. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดขอนแก่น. สัมภาษณ์. 23 กันยายน 2557.

สุกัญญา สร้อยฟ้า. (2556). การศึกษาพฤติกรรมการนำเอาหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ไปใช้ในการดำเนิน ชีวิตประจำวันของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาเยีย อำเภอนาเยีย จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สุทธิ สุโกศล. แรงงานจังหวัดขอนแก่น. สัมภาษณ์. 23 กันยายน 2557.